

LANTBRUKSRÄKNINGEN 2010

Jordbruks- och trädgårdsföretag med flera branscher

Närmare 20 000 flerbranschgårdar i Finland

Flera branscher är vanligast i närheten av städer samt på gles bebodda områden

En tredjedel anställda inom annan företagsverksamhet

Den övriga företagsverksamhetens omsättning är ofta liten

Merparten av flerbranschgårdarna verkar inom servicebranscherna

Entreprenad ger mer arbete åt gårdens maskiner

Inom gårdarnas industriella produktion förädlas virke och jordbruksprodukter

Ungefär en tredjedel av Finlands närmare 64 000 gårdar och trädgårdsföretag bedriver annan företagsverksamhet vid sidan av jordbruket och trädgårdsodlingen. Flerbranschgårdarna finns oftast i städer eller i närheten av städer, samt på glest bebodda områden. Sällsyntare är de på kärnlandsbygden.

Annan företagsverksamhet bedrivs mest på gårdar som inriktat sig på växtodling eller produktion av specialgrödor. På hästgårdar är det jämförelsevis vanligast med flerbranschverksamhet. Många husdjursgårdar har koncentrerat sig enbart på husdjurskötsel. Bland mjölkboskaps- och svingårdarna är andelen flerbranschgårdar minst.

På inemot 90 procent av flerbranschgårdarna använder man maskiner, byggnader, områden eller produkter avsedda för jordbruks- eller trädgårdsproduktion inom den övriga företagsverksamheten. Hos ungefär 40 procent av gårdarna som bedriver annan företagsverksamhet stannar omsättningen av den andra företagsverksamheten under 10 000 euro om året, och utgör därmed endast ett komplement till jordbruket. Tjänsterna är den vanligaste näringsgrenen. På cirka 70 procent av flerbranschgårdarna är tjänsterna den till omsättningen mest betydande näringsgrenen när det gäller annan företagsverksamhet.

Närmare 20 000 flerbranschgårdar i Finland

I Finland finns det 19 530 flerbranschgårdar, dvs. nästan en tredjedel av jordbruks- och trädgårdsföretagen bedriver företagsverksamhet inom någon annan näringsgren än jordbruk, trädgårdsodling och skogsbruk (tabell 1). I många andra länder räknas också skogsbruk till annan företagsverksamhet.

Av tradition har gårdarna i vårt land ofta sysslat med olika former av företagande. Den systematiska statistikföreningen av annan företagsverksamhet inleddes år 2000 som ett led i lantbrukets strukturundersökning. År 2000 var antalet flerbranschgårdar cirka 21 800, dvs. totalt cirka 27 % av gårdarna. År 2005 bedrev cirka 34 % av gårdarna också annat än jordbruk, men nu har andelen gårdar som bedriver annan företagsverksamhet sjunkit till 31 procent. År 2000 användes en något annorlunda näringsgrensindelning för annan företagsverksamhet än i dag, vilket måste beaktas i jämförelserna.

En tredjedel av gårdarna är flerbranschgårdar.

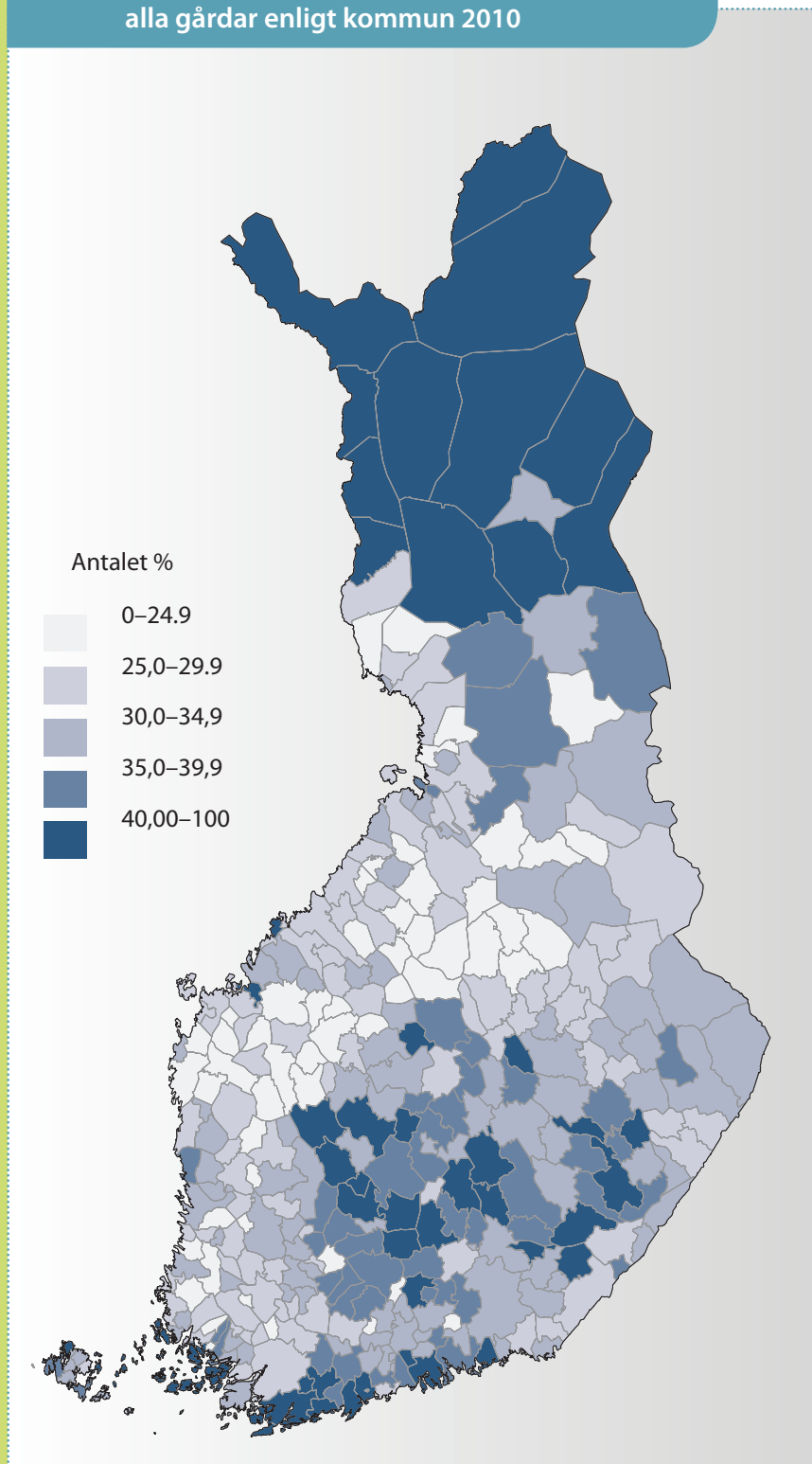
Tabell 1. Antalet flerbranschgårdar 2000 - 2010

ELY-central	2000 ¹⁾	2005 ¹⁾	2007	2010
Nylands	1 710	1 907	1 793	1 577
Egentliga Finlands	2 304	2 514	2 407	1 984
Satakunta	1 386	1 465	1 488	1 115
Tavastlands	1 679	1 807	1 810	1 518
Birkalands	1 742	2 010	1 850	1 559
Sydöstra Finlands	1 370	1 314	1 310	1 278
Södra Savolax	1 367	1 320	1 280	1 121
Norra Savolax	1 351	1 489	1 375	1 266
Norra Karelens	966	990	961	821
Mellersta Finlands	1 314	1 494	1 415	1 189
Södra Österbottens	2 188	2 596	2 444	1 815
Österbottens	1 884	2 015	1 980	1 581
Norra Österbottens	1 472	1 837	1 624	1 485
Kajanalands	358	402	403	316
Lapplands	497	864	796	696
Åland	250	270	254	209
Hela landet	21 838	24 294	23 190	19 530

¹⁾ I siffrorna för åren 2000 och 2005 ingår inte trädgårdsföretag med enbart växthusproduktion.

Figur 2. Flerbranschgårdarnas andel av områdets
alla gårdar enligt kommun 2010

Flera branscher är vanligast i närheten av städer samt på glest bebodda områden

Annan företagsverksamhet bedrivs mest av gårdarna i Egentliga Finland och Södra Österbotten (tabell 3). I bägge landskapen finns nästan tvåtusen flerbranschgårdar. Landsbygdsområdenas differentiering syns i statistiken. I proportion till antalet gårdar är det vanligast med flera branscher i städer och i närheten av städer samt på glest bebodda områden (karta). På kärnlandsbygden är det betydligt ovanligare med flerbranschgårdar.

Flerbranschgårdarnas andel av alla gårdar är störst i Lappland och i Nyland där nästan två femtedelar av gårdarna är flerbranschgårdar. Andelen flerbranschgårdar är minst i södra Österbotten och i Österbotten där den är ungefär en fjärdedel.

I samband med att gårdsstorleken ökar och strukturomvandlingen inom jordbruket fortgår har man redan längre kunnat notera att många husdjursgårdar specialiserar sig uttryckligen på husdjurskötsel medan det finns en större andel flerbranschgårdar inom växtodling och specialproduktion. I proportion till antalet gårdar inom respektive produktionsinriktning är annan före-

Det finns flest flerbranschgårdar i Egentliga Finland.

Jämförelsevis flest flerbranschgårdar i Lappland.

Tabell 3. Antalet flerbranschgårdar 2010

Produktionsinriktning	Flerbranschgårdar		
	Alla gårdar	Gårdar med annan företagsverksamhet	Gårdar vars andra företagsverksamhet anknyter till gården ¹⁾
Mjökproduktion	11 256	2 350	2 148
Övrig nötboskapshushållning	3 861	1 295	1 143
Svinhushållning	2 052	574	512
Fjäderfåhushållning	728	225	206
Får- och gethushållning	764	288	248
Hästhushållning	2 168	956	866
Spannmålsodling	27 400	8 785	7 560
Produktion av specialväxter	3 683	1 421	1 259
Trädgårdsproduktion	2 940	826	718
Övrig växtproduktion	8 335	2 536	2 132
Övrig produktion	687	274	236
Alla produktionsinriktningar	63 874	19 530	17 028

¹⁾ I annan företagsverksamheten används gårdens maskiner, byggnader, områden eller produkter som hör till jordbruket/trädgårdsodlingen

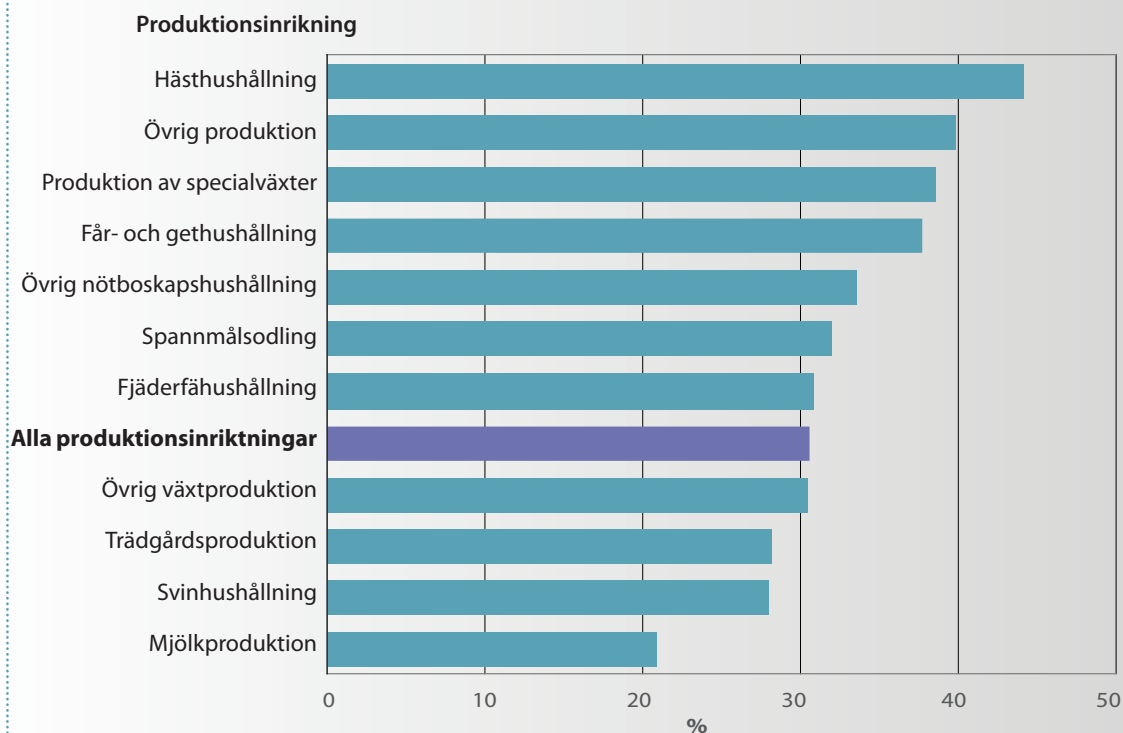
Produktionsinriktning

ELY-central

Figur 4. Flerbranschgårdarnas andel av alla gårdar 2010

Produktionsinriktning

ELY-central

Tabell 5. Antalet personer som deltar i arbetet inom den andra företagsverksamheten

	2005	2007	2010 ¹⁾
Jordbrukare vid familj jordbruk	19 718	19 141	14 723
Övriga familjemedlemmar	9 775	9 371	5 919
Lantbrukssammanslutningens delägare	2 194	2 280	1 777
Delägarnas familjemedlemmar	230	243	207
Avlönad arbetskraft	15 029	19 664	9 146
Personer sammanlagt	46 946	50 699	31 772

¹⁾ I fråga om jordbrukare, delägare och familjemedlemmar endast arbeten inom annan företagsverksamhet som anknyter till gården

tagsverksamhet vanligast på hästgårdar, gårdar som bedriver produktion av specialväxter och i kategorin "annan produktion". Bland svin- och mjölkboskaps-gårdarna är andelen flerbranschgårdar däremot minst (figur 4).

Antalsmässigt finns det flest flerbranschgårdar bland de gårdar som specialiserat sig på spannmålsodling, annan växtproduktion och mjölkboskapskötsel. Av de 27 400 spannmåls-gårdarna är 8 800 flerbranschgårdar. Antalet flerbranschgårdar är minst inom fjäderfäproduktionen och i kategorin "annan produktion" (tabell 3).

Den andra företagsverksamheten har vanligen starka kopplingar till gårdens jordbruk och dess resurser. Gårdens resurser används således inom ett flertal näringsgrenar. På rentav 87 procent av gårdarna anknyter den andra företagsverksamheten till gårdens jordbruk eller trädgårdsodling, dvs. man använder sig av sådana maskiner, byggnader, områden eller produkter som hör samman med jordbruket eller trädgårdsodlingen på gården.

Vid jämförelse enligt produktionsinriktning är flerbranschgårdarnas andel störst inom hästhushållningen och gårdsantalet störst bland spannmåls-gårdarna.

En tredjedel anställda inom annan företagsverksamhet

Gårdarnas övriga företagsverksamhet är i många fall rätt småskalig, mätt såväl i årsverken som i omsättning. Det beror helt och hållet på gården hur betydande andel av omsättningen som kommer via den andra företagsverksamheten och hur stor arbetsinsats verksamheten tar i anspråk. På en del av gårdarna har jordbruket en avsevärt större betydelse för gårdens omsättning eller arbetsanvändning, och på en annan del av gårdarna är jordbruket mindre viktigt medan den andra verksamheten å sin sida är mycket betydelsefull.

Vid lantbruksräkningen 2010 mättes antalet sysselsatta inom annan företagsverksamhet på ett annat sätt än under de tidigare räkningarna (tabell 5). Beträffande jordbrukare och delägare i sammanslutningar samt deras familjemedlemmar frågades bara efter den arbetsmängd som utförts inom annan företagsverksamhet som ansluter till gårdens jordbruk. Totalt 17 028

Tabell 6. Antalet personer som deltar i arbetet inom den andra företagsverksamheten 2010

Produktionsinriktning

ELY-central

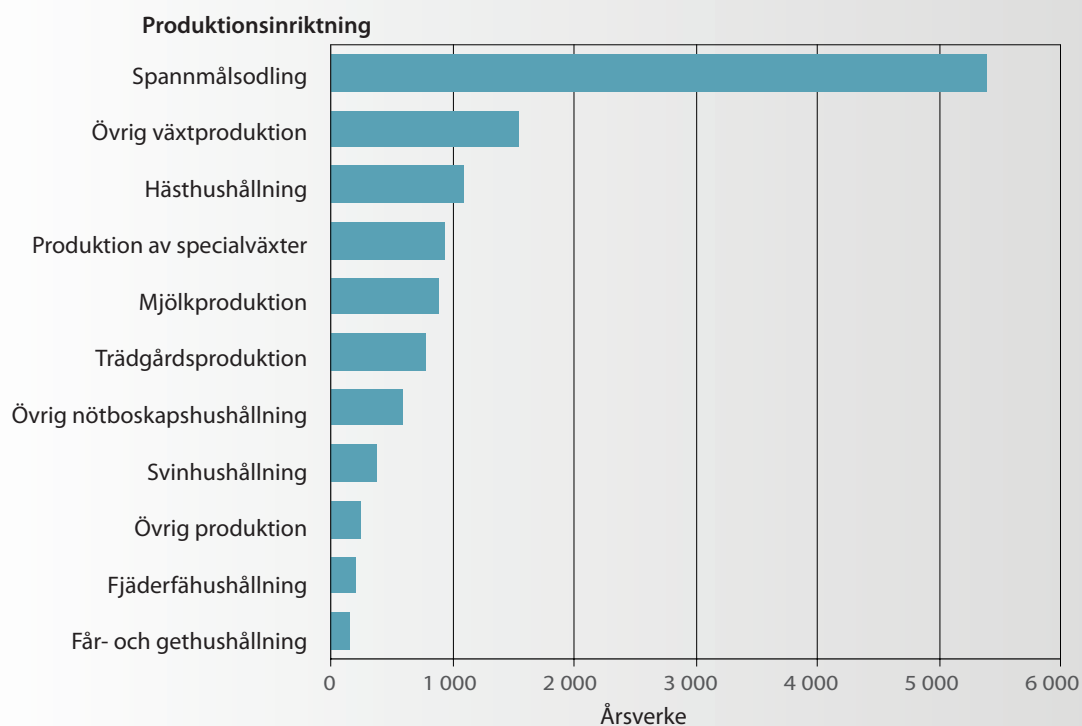
Produktionsinriktning	Jordbrukare vid familjejordbruk	Övriga familjemedlemmar	Lantbruks-sammanslutningen	Delägarnas familjemedlemmar	Avlönad arbetskraft	Personer sammanlagt
Mjökproduktion	1 763	609	377	45	665	3 459
Övrig nötboskapshushållning	986	354	132	11	461	1 944
Svinhushållning	422	161	61	3	315	962
Fjäderfåhushållning	158	90	25	1	150	424
Får- och gethushållning	218	103	11	..	90	422
Hästhushållning	692	427	100	20	595	1 834
Spannmålsodling	6 735	2 486	688	81	3 748	13 738
Produktion av specialväxter	1 137	466	122	10	672	2 407
Trädgårdsproduktion	543	319	59	17	1 138	2 076
Övrig växtproduktion	1 878	767	172	16	1 103	3 936
Övrig produktion	191	137	30	3	209	570
Alla produktionsinriktningar	14 723	5 919	1 777	207	9 146	31 772

I fråga om jordbrukare, delägare och familjemedlemmar endast arbeten inom annan företagsverksamhet som anknyter till gården

Figur 7. Årlig arbetsmängd inom annan företagsverksamhet 2010

Produktionsinriktning

ELY-central

I fråga om jordbrukare, delägare och familjemedlemmar endast arbeten inom annan företagsverksamhet som anknyter till gården.

gårdar hade uppgett sådant arbete. På dessa gårdar utför sammanlagt 22 600 jordbrukare, delägare eller familjemedlemmar arbetsuppgifter som hör till annan företagsverksamhet (tabell 6). Tillsammans använder de cirka 7 400 årsverken för annan företagsverksamhet, vilket utgör cirka 30 % av deras sammanlagda arbetsmängd (**tabell 8**).

Totalt arbetar cirka 9 100 utomstående personer med annan företagsverksamhet på gårdarna. Var tredje som deltar i den andra företagsverksamheten är således en utomstående anställd på gården. Till sin karaktär är arbetet ofta säsongbetonat eller deltidsarbete.

De utomstående anställda utför cirka 4 800 årsverken inom annan företagsverksamhet. Under ett år utför en anställd därmed i medeltal något mer än ett halvt årsverke inom annan företagsverksamhet.

22 600 medlemmar i jordbrukarfamiljer arbetar inom annan företagsverksamhet som ansluter till gården.

Den övriga företagsverksamheten sysselsätter 9 100 anställda.

Tabell 8 . Jordbrukarfamiljens årliga arbetsmängd inom annan företagsverksamhet 2010

Produktionsinriktning

ELY-central

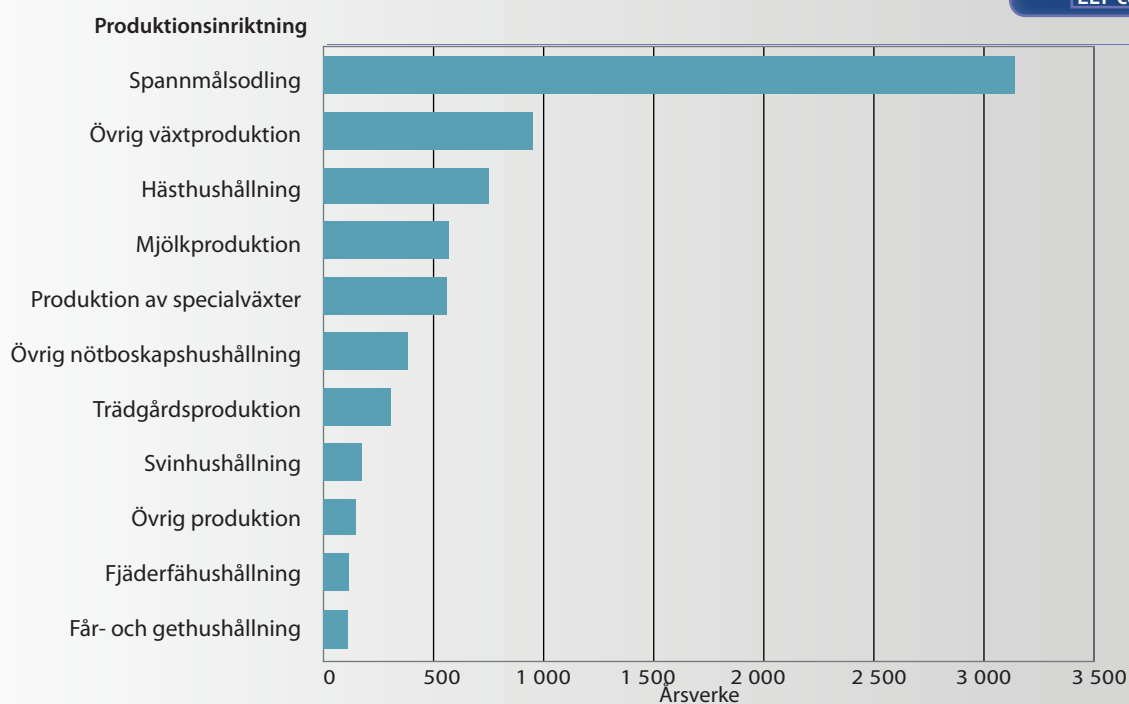
	Årlig arbetsmängd inom annan företagsverksamhet årsverke	Personligt årsarbete		Andelen arbete inom annan företagsverksamhet i % av arbetstagarnas totala arbetsmängd
		8 timmars arbetsdagar / person	arbetstimmar /person	
Mjölproduktion	590	47	380	13
Övrig nötboskapshushållning	399	61	485	20
Svinhushållning	186	65	518	20
Fjäderfåhushållning	116	95	760	30
Får- och gethushållning	110	74	596	26
Hästhushållning	775	141	1 126	47
Spannmålsodling	3 244	73	584	32
Produktion av specialväxter	578	75	599	31
Trädgårdsproduktion	318	76	610	31
Övrig växtproduktion	983	78	624	37
Övrig produktion	147	92	733	47
Alla produktionsinriktningar	7 445	74	592	29

Arbetsmängd av familj jordbrukens jordbrukare och sammanslutningarnas delägare samt deras familjemedlemmar inom annan företagsverksamhet som anknyter till gården.

Figur 9 . Jordbrukarfamiljens årliga arbetsmängd inom annan företagsverksamhet 2010

Produktionsinriktning

ELY-central

Arbetsmängd av familj jordbrukens jordbrukare och sammanslutningarnas delägare samt deras familjemedlemmar inom annan företagsverksamhet som anknyter till gården.

Den övriga företagsverksamhetens omsättning är ofta liten

På ungefär 40 procent av flerbranschgårdarna är den andra företagsverksamhetens omsättning mindre än 10 000 euro om året. Till sin karaktär utgör verksamheten då ofta ett komplement till jordbruket. På cirka 35 procent av gårdarna är den andra företagsverksamhetens omsättning 10 000 – 50 000 euro, på 10 procent av gårdarna 50 000–100 000 euro och på 12 procent av gårdarna överstiger omsättningen 100 000 euro (figur 10).

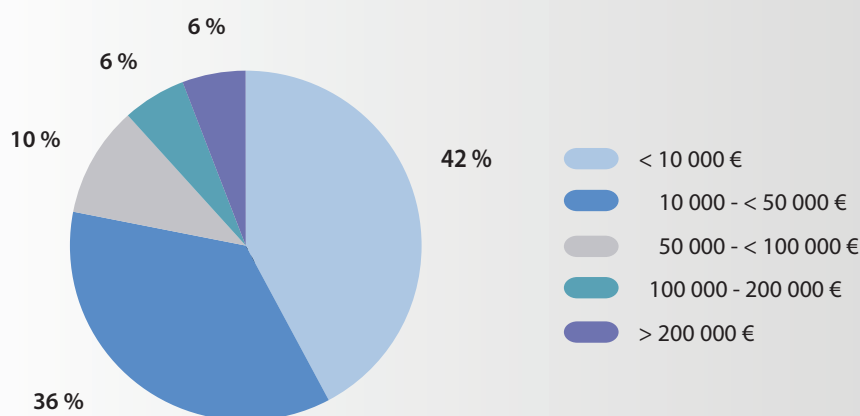
Tjänsterna är den främsta näringsgrenen i alla omsättningskategorier, men dess andel minskar när omsättningen stiger. Av flerbranschgårdarna uppger 77 procent tjänster som näringsgren i omsättningskategorin under 10 000 euro och 51 procent i omsättningskategorin över 200 000 euro.

Den industriella produktionens och handelns andel ökar i takt med att omsättningen stiger. Handelns andel är 4 procent i omsättningskategorin under 10 000 euro och 13 procent i omsättningskategorin över 200 000 euro. Den industriella produktionens andel är 14 procent i omsättningskategorin under 10 000 euro och 25 procent i omsättningskategorin över 200 000 euro (figur 11).

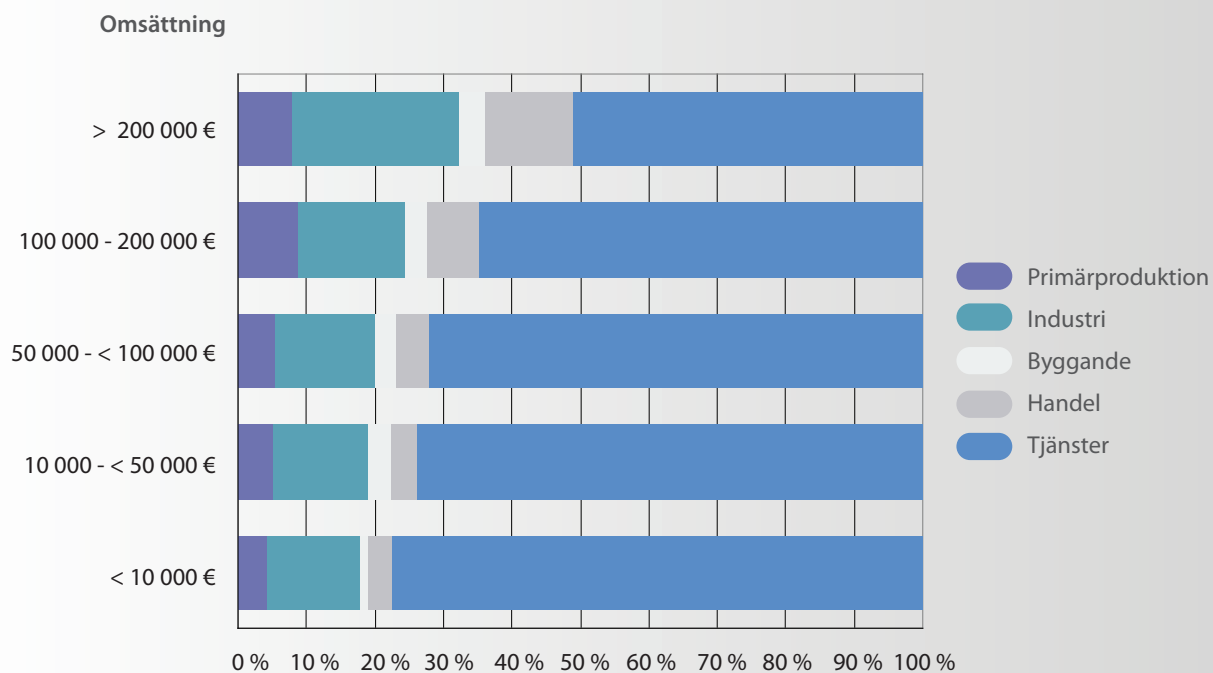
På cirka 40 procent av flerbranschgårdarna är den andra företagsverksamhetens omsättning mindre än 10 000 euro om året.

Figur 10 . Flerbranschgårdarnas fördelning enligt omsättningen 2010

Figur 11 . Flerbranschgårdarnas fördelning enligt näringsgren och omsättning 2010

Merparten av flerbranschgårdarna verkar inom servicebranscherna

Flerbranschgårdarnas branschstruktur har ändrats under de senaste tio åren. En något större del av gårdarna än förut verkar nu inom servicebranschen, medan andelen gårdar som arbetar med industriell produktion har minskat. Från år 2005 har antalet gårdar som bedriver annan primärproduktion minskat till cirka hälften, vilket också avspeglar den mer generella trenden i dessa näringsgrenar (tabell 12). Till exempel har det sammanlagda antalet renskötare, pälsfarmare och fiskare minskat avsevärt under det senaste decenniet.

På många gårdar utövas flera näringsgrenar samtidigt, till exempel både entreprenad och turism. Ungefär 70 procent av flerbranschgårdarna har uppgett tjänster som den viktigaste näringsgrenen inom övrig företagsverksamhet. Runt 14 procent av gårdarna bedriver industriell produktion. Fem procent av gårdarna bedriver annan primärproduktion än jordbruk och fyra procent arbetar inom handeln (tabell 12).

Tjänsterna är den vanligaste näringsgrenen inom annan företagsverksamhet.

Tabell 12 . Antalet flerbranschgårdar enligt näringsgren 2000 - 2010

	2000	2005	2010
Annan primärproduktion än jord- och skogsbruk	744 ¹⁾	1 815	981
Industri	4 786	3 753	2 747
Vidareförädling av livsmedel	1 065	684	479
Vidareförädling av övriga lantbruksprodukter	134	152	94
Vidareförädling av trävaror	1 349	889	583
Framställning av hantverk för försäljning	274	277	155
Energiproduktion	959	1 037	907
Annan industriell produktion	1 005	714	529
Byggande	..	881	438
Handel	1 056	1298	850
Tjänster	15 019	16 547	13 793
Turism, inkomsterings- och rekreationstjänster	2 272	1 865	1 440
Entreprenadverksamhet	8 880	10 013	8 896
Övriga tjänster	3 867	4 669	3 457
Okänd	233	-	721
Alla näringsgrenar	21 838	24 294	19 530

¹⁾ Omfattar inte gårdar som indikat rensköttsel.

Gårdarna har delats in i näringsgrenar enligt den näringsgren, som har den största omsättningen.

Entreprenad ger mer arbete åt gårdens maskiner

Tjänsterna är den huvudsakliga näringsgrenen på cirka 13 800 gårdar. Populärast är entreprenadarbete som utförs på 8 900 gårdar. Med entreprenad avses lantbruksmaskinentreprenad, skogsmaskinentreprenad, bioenergi-entreprenad, markbyggnadstjänster samt snöplogning och vägunderhåll. Lantbruksmaskinerna kan användas för många olika arbeten inom såväl jordbruket som andra näringsgrenar och ofta behövs maskinerna bara en del av tiden i gårdens egna arbeten. Med entreprenad kan maskinerna användas också utanför gården, vilket ökar den ekonomiskt produktiva arbetstiden för både maskiner och gårdens arbetskraft.

Inom turistbranschen arbetar cirka 1 400 flerbranschgårdar. Andra betydande servicebranscher är ridning och annan hästverksamhet, transportservice och tjänster för affärlivet. Totalt arbetar runt 170 flerbranschgårdar inom vård- och omsorgsbranschen och för cirka 120 av dem är detta den huvudsakliga näringsgrenen inom annan företagsverksamhet.

Inom gårdarnas industriella produktion förädlas virke och jordbruksprodukter

Totalt var fjärde flerbranschgård, dvs. 4 850 gårdar, arbetar med industriell produktion. Av dem uppger cirka 2 750 gårdar att den industriella produktionen är deras huvudsakliga näringsgren. De största näringsgrenarna är energiproduktion, vidareförädling av livsmedel och vidareförädling av trävaror. Med industriell produktion, dvs. tillverkning, avses mekanisk, kemisk eller biologisk omvandling av material, ämnen eller komponenter till nya produkter. (Näringsgrensindelningen 2008). De viktigaste råvarorna för gårdarnas industriella produktion är virke och jordbruksprodukter från gårdarna.

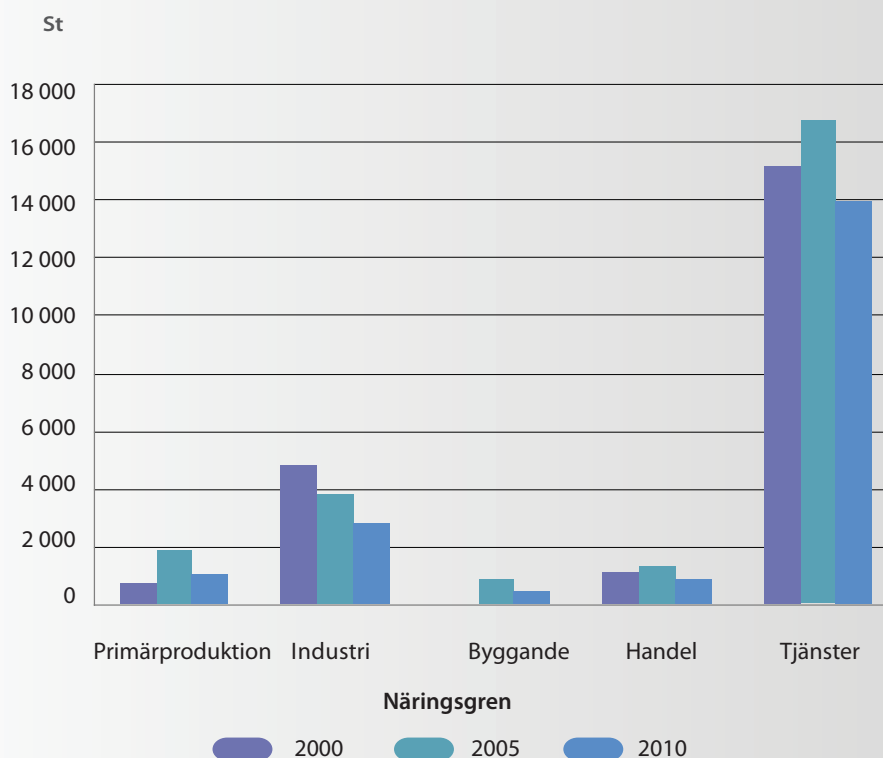
Primärproduktionen och byggandet har minskat

Primärproduktion bedrivs av ungefär 1 200 gårdar. På cirka tusen gårdar är primärproduktionen den huvudsakliga näringsgrenen. Antalet gårdar som är inriktade på primärproduktion har minskat något sedan år 2005. De största näringsgrenarna är renskötsel och pälsfarmning. Med primärproduktion avses här fiske, fisk- eller kräftodling, pälsfarmning, renskötsel och annan primärproduktion än jordbruk, trädgårdsodling och skogsbruk.

Arbeten inom byggnadsbranschen utfördes av sammanlagt cirka 700 flerbranschgårdar varav runt 400 uppgav byggandet som sin huvudsakliga näringsgren. Halveringen av antalet gårdar som bedriver byggverksamhet beror till en del på recessionen i slutet av 2000-talet som ledde till en generell minskning av byggandet. Inom handeln arbetar cirka 1 550 gårdar varav 850 har det som huvudsaklig näringsgren.

Figur 13 . Antalet flerbranschgårdar enligt näringsgren

Gårdarna har delats in i näringsgrenar enligt den näringsgren, som har den största omsättningen. Byggandet ingick inte i näringsgrensalternativen av annan företagsverksamhet vid datainsamlingen år 2000.

Lantbruksräkning är en statistisk undersökning som genomförs vart tionde år. Vid räkningen samlas uppgifter om arbetskraft, produktionsmedel och verksamhetsätt från alla gårdar.

Innehåll:

Jaana Kyyrä, Tike

Pasi Mattila, Tike

Leena Rantamäki-Lahtinen, MTT

Layout:

Viestintätoimisto Tulus Oy

Källa:

Tike, Lantbrukets strukturundersökning, Lantbruksräkningen 2010

Tike, Jord- och skogsbruksministeriets
informationstjänstcentral

PB 310

00023 Statsrådet

www.mmmtike.fi

www.lantbruksstatistik.fi

Tilläggsuppgifter:

Tikes informationstjänst

tietopalvelu@mmmtike.fi

tel. 020 77 21 208.

ISSN 1796-0479 = Suomen virallinen tilasto (nätutgåva)

ISSN 1799-7364 (nätutgåva)

Suomen virallinen tilasto
Finlands officiella statistik
Official Statistics of Finland